

MINISTERSTWO SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Sprawozdanie z działalności Rady Głównej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym za 2015 rok

Warszawa 2016 rok

Podstawa prawna działania

Rada Główna do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym jest organem opiniodawczo-doradczym działającym przy Ministrze Sprawiedliwości, powoływanym przez Prezesa Rady Ministrów na podstawie art. 40 §1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku *Kodeks karny wykonawczy*¹ oraz rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1998 roku *w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu powoływania oraz działania Rady Głównej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym, a także rad terenowych do spraw społecznej readaptacji i pomocy skazanym*.²

Zgodnie z §5 ust. 1 cytowanego rozporządzenia, kadencja Rady Głównej trwa 4 lata. Radę Główną IV kadencji 2012-2016 Prezes Rady Ministrów powołał z dniem 1 maja 2012 roku.

Skład

Przewodniczącym Rady Głównej jest Minister Sprawiedliwości. W skład Rady Głównej wchodzi przedstawiciele Ministrów: Sprawiedliwości, Obrony Narodowej, Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Zdrowia, Edukacji Narodowej, Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Komendanta Głównego Policji i Dyrektora Generalnego Służby Więziennej, Prokurator wyznaczony przez Prokuratora Generalnego, a także wyznaczony przez Prezesa Sądu Okręgowego w Warszawie sędzia penitencjarny i zawodowy kurator sądowy.

Prezes Rady Ministrów może powołać w skład Rady Głównej przedstawicieli stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji, kościołów i innych związków wyznaniowych, a także związków zawodowych i samorządu zawodowego, przedstawicieli nauki oraz osoby godne zaufania, mogące wnieść istotny wkład w realizację celów działania Rady Głównej. W skład Rady Głównej

¹ Dz. U. 1997 Nr 90, poz. 557 ze zm.

² Dz. U. 1998 Nr 113 poz. 723 ze zm.

kadencji 2012-2016 wchodzi 22 osoby, w tym 10 przedstawicieli reprezentujących naukę, organizacje pozarządowe oraz kościoły. Minister Sprawiedliwości wyznaczył sekretarza prezydium Rady Głównej do obsługi prac Rady Głównej, którą zapewnia Ministerstwo Sprawiedliwości.

Cel

Zgodnie z treścią przepisu art. 40 §1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku *Kodeks karny wykonawczy*³ Rada Główna została powołana w celu koordynowania współdziałania organów państwowych i przedstawicieli społeczeństwa w zapobieganiu przestępczości i wykonywaniu orzeczeń oraz w celu świadczenia pomocy w readaptacji społecznej, a także wykonywania kontroli społecznej i dokonywania oceny polityki penitencjarnej.

Zadania

Zadania Rady Głównej, służące realizacji celu opisanego w art. 40 §1 k.k.w., określa przepis §8 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1998 r. *w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu powoływania oraz działania Rady Głównej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym, a także rad terenowych do spraw społecznej readaptacji i pomocy skazanym*, zgodnie z którym Rada Główna działa w szczególności przez:

- 1) organizowanie, inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć służących zapobieganiu przestępczości i społecznej readaptacji skazanych,
- 2) opiniowanie działalności organów rządowych i przedstawicieli społeczeństwa, podejmowanej w zakresie zapobiegania przestępczości, wykonywania orzeczeń i readaptacji społecznej skazanych oraz udzielania pomocy skazanym i ich rodzinom,
- 3) koordynowanie działalności stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji oraz kościołów i związków wyznaniowych, jak również osób

³ Dz. U. 1997 Nr 90, poz. 557 ze zm.

godnych zaufania, podejmowanej w zakresie wykonywania kar, środków karnych, zabezpieczających i zapobiegawczych,

- 4) podejmowanie, organizowanie i koordynowanie społecznej kontroli nad wykonaniem kar, środków karnych, zabezpieczających i zapobiegawczych oraz opracowywanie wyników tych kontroli,
- 5) dokonywanie oceny polityki penitencjarnej,
- 6) przedstawianie wniosków i opinii w sprawie podziału oraz wykorzystania środków z funduszu pomocy penitencjarnej,
- 7) inicjowanie i wspieranie badań naukowych służących zapobieganiu przestępczości i społecznej readaptacji skazanych.

Rada Główna wykonuje swoje zadania na posiedzeniach, które zwoływane są przez Ministra Sprawiedliwości.

Działalność Rady Główniej w 2015 roku

W 2015 roku Rada Główna do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym odbyła 3 posiedzenia plenarne, w następujących terminach:

- 1) 16 marca 2015 roku,
- 2) 8 września 2015 roku,
- 3) 15 października 2015 roku - posiedzenie wspólne z przedstawicielami terenowych rad do spraw społecznej readaptacji i pomocy skazanym.

W dniu 29 czerwca 2015 roku odbyło się posiedzenie Prezydium Rady Główniej.

Ponadto Przewodniczący Rady Główniej uczestniczył w spotkaniach, konferencjach i posiedzeniach rad terenowych, służących popularyzacji idei społeczeństwa obywatelskiego i współuczestniczącego w wykonywaniu orzeczeń sądu we współpracy z wymiarem sprawiedliwości.

Rada Główna podjęła w 2015 roku 5 uchwał:

- 1) nr 1/15 z dnia 16 marca 2015 roku *w sprawie przyjęcia sprawozdania z działalności Rady Główniej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym za 2014 rok,*
- 2) nr 2/15 z dnia 16 marca 2015 roku *w sprawie wydania opinii dotyczącej podziału środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w 2015 roku,*
- 3) nr 3/15 z dnia 16 marca 2015 roku *w sprawie wydania opinii o wykorzystaniu środków z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w części postpenitencjarnej,*
- 4) nr 4/2015 z dnia 8 września 2015 roku *w sprawie powołania komisji doraźnej Rady Główniej do spraw aktywizacji zawodowej skazanych,*
- 5) nr 5/15 z dnia 8 września 2015 roku *w sprawie powołania komisji doraźnej do spraw przeciwdziałania społecznemu wykluczeniu osób skazanych oraz włączenia przedstawicieli społeczeństwa, w szczególności organizacji pozarządowych – stowarzyszeń, fundacji, kościołów i innych związków wyznaniowych oraz osób godnych zaufania, we współpracę z wymiarem sprawiedliwości.*

Działania Rady Główniej, określa ramowy program działalności do 2016 roku. Działania w nim określone, były realizowane w 2015 roku i objęły w szczególności:

- systematyczną współpracę z radami terenowymi, m.in. poprzez udział Przewodniczącego Rady i przedstawicieli Rady Główniej w posiedzeniach rad terenowych,
- działalność na rzecz podniesienia wiedzy prawnej społeczeństwa, w tym przedstawicieli podmiotów społecznych, stowarzyszeń, fundacji i in. organizacji, a także kościołów i in. związków wyznaniowych w zakresie możliwego uczestniczenia w wykonywaniu orzeczeń sądu, między innymi poprzez aktywizację władz samorządowych, przedstawicieli organizacji pozarządowych, a także rad terenowych

w działalności informacyjnej, promocyjnej oraz organizacyjnej w zakresie tej współpracy.

W tym celu:

1) Rada Główna zorganizowała drugie ogólnopolskie „*Seminarium poświęcone zacieśnieniu współpracy Rady Głównej i terenowych rad do spraw społecznej readaptacji i pomocy skazanym*” z udziałem przedstawicieli wszystkich rad terenowych do spraw społecznej readaptacji i pomocy skazanym, a także wojewodów. W jego trakcie swoje prelekcje wygłosili zaproszeni przedstawiciele Ministerstwa Sprawiedliwości, ośrodków naukowych, rad terenowych, a także prowadzący działalność służącą readaptacji społecznej przedstawiciele stowarzyszeń i fundacji.

2) Zaplanowano posiedzenia powołanych po raz pierwszy komisji doraźnych Rady Głównej, celem opracowania i przedstawienia Ministrowi Sprawiedliwości propozycji rozwiązań dotyczących aktywizacji zawodowej skazanych oraz przeciwdziałania społecznemu wykluczeniu osób skazanych oraz włączenia przedstawicieli społeczeństwa, w szczególności organizacji pozarządowych – stowarzyszeń, fundacji, kościołów i innych związków wyznaniowych oraz osób godnych zaufania, we współpracę z wymiarem sprawiedliwości

3) Przewodniczący Rady Głównej prowadzi działania na rzecz rozwoju rad terenowych do spraw społecznej readaptacji i pomocy skazanym na terenie kraju, występując o ich powołanie do wojewodów. W wyniku tych działań, w latach 2013 – 2015 na terenie kraju powołano rady terenowe w województwach: lubelskim, łódzkim, mazowieckim, śląskim, pomorskim i dolnośląskim. Obecnie na terenie kraju funkcjonuje 17 rad terenowych w 14 województwach, gdy jeszcze w 2013 roku działało ich 9 na obszarze 8 województw.

W trakcie posiedzeń Rady Głównej podejmowano następujące kwestie:

1) omówiono i podjęto działania na rzecz podniesienia aktywności rad terenowych oraz koordynowania ich działań przez Radę Główną, dzięki

przewodzonej analizie sprawozdań z ich działalności oraz wprowadzenie corocznych wspólnych posiedzeń;

2) omówiono praktyczne aspekty funkcjonowania systemu readaptacji społecznej w Polsce, uwzględniając uwagi i wnioski Najwyższej Izby Kontroli, która przeprowadziła kontrolę planową nr P/14/044 - *Readaptacja społeczna skazanych na wieloletnie kary pozbawienia wolności* w Ministerstwie Sprawiedliwości oraz Radzie Głównej;

3) omówiono systemowe rozwiązania wybranych państw Unii Europejskiej w zakresie readaptacji społecznej skazanych podczas spotkania z przedstawicielami rad terenowych;

4) omówiono praktyczne aspekty wykonywanych zadań oraz osiągnięcia wybranych rad terenowych na forum drugiego seminarium poświęconego rozwojowi rad terenowych, m.in. terenowej rady do spraw społecznej readaptacji i pomocy skazanym okręgu szczecińskiego województwa zachodniopomorskiego oraz rady terenowej województwa lubelskiego;

5) omówiono wyniki otwartego konkursu ofert na powierzenie jednostkom niezaliczanym do sektora finansów publicznych i niedziałającym w celu osiągnięcia zysku, w drodze którego Minister Sprawiedliwości udzielił organizacjom pozarządowym jednorazowej dotacji celowej na realizację zadania publicznego *„Pomoc postpenitencjarna osobom pozbawionym wolności, zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz członkom ich rodzin”*;

6) omówiono działalność organizacji pozarządowych współpracujących z wymiarem sprawiedliwości z bezpośrednim udziałem ich przedstawicieli, między innymi Stowarzyszenia Penitencjarnego "Patronat" w Warszawie, Stowarzyszenia POSTIS w Lublinie czy Centrum Pomocy Bliźniemu Monar-Markot w Warszawie;

7) omówiono możliwości podejmowania nowych form współpracy przedstawicieli trzeciego sektora z wymiarem sprawiedliwości, między innymi przez

przedstawienie działalności Fundacji Court Watch Polska w Toruniu w ramach *„Centrum Sprawiedliwości Naprawczej - partnera sądu i służby kuratorskiej w wykorzystaniu potencjału kar nieizolacyjnych i metod sprawiedliwości naprawczej*, czy też działalności Stowarzyszenia „Ludzie Ludziom” z Wrocławia, m.in. w zakresie koordynowania wykonywania kary ograniczenia wolności we współpracy z sądem i kuratorską służbą sądową;

8) omówiono możliwe działania na rzecz podniesienia liczby osób pracujących odpłatnie w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności, a także analizę informacji o stanie zatrudnienia w jednostkach penitencjarnych; dyskutowano nad funkcjonowaniem Funduszu Aktywizacji Zawodowej Skazanych oraz rozwojem Przywieszennych Zakładów Pracy; powołano komisję doraźną Rady Głównej ds. aktywizacji zawodowej skazanych;

9) omówiono sposób wykorzystania środków finansowych Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – w części postpenitencjarnej w 2015 roku;

10) omówiono projekt *„Upowszechnianie stosowania kar nieizolacyjnych i środków probacyjnych w systemie sądownictwa karnego”*, realizowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego;

11) wzmocniono działalność uchwałodawczą Rady Głównej; w 2015 roku wydano 5 uchwał;

12) omówiono analizę dotyczącą zadłużenia osób odbywających karę pozbawienia wolności, przeprowadzoną przez Służbę Więzienną wśród osadzonych na wniosek Przewodniczącego Rady Głównej;

13) omówiono sprawozdanie z realizacji *Porozumienia z dnia 13 czerwca 2000 roku zawartego pomiędzy Ministrem Pracy i Polityki Społecznej a Dyrektorem Generalnym Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na*

rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

14) omówiono kierunki nowelizacji rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 21 sierpnia 1998 roku *w sprawie określenia szczegółowych zasad i trybu powoływania oraz działania Rady Głównej do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym, a także rad terenowych do spraw społecznej readaptacji i pomocy skazanym* (Dz.U. 1998 Nr 113, poz. 723)

15) omówiono zasadność przyjętych proporcji rozdziału środków w ramach Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej – w części postpenitencjarnej pomiędzy Służbę Więzienną, sądy oraz organizacje pozarządowe.

Patryk Jaki

Przewodniczący Rady Głównej

do Spraw Społecznej Readaptacji i Pomocy Skazanym